

Nevenka Bezić Božanić
Split

DOPRINOS POZNAVANJU STANOVNIŠTVA PODGORE U 19. STOLJEĆU

UDK 800.87:801.313

Rad primljen za tisak 25. lipnja 1992.

Čakavska rič, Split, 1992. br. 2.

Podgora – jedno od najvećih naselja Makarskog primorja dijeli se na više zaselaka: Vrulje, Sridnja Mala, Gornja ili Domančića i Marinovića Mala, te predio uz more zvan Kraj. U popisu pašaluka u vrijeme Turaka spominje se u Podgori 1624. godine osamdeset kuća, a 1690. godine sto dvadeset i pet kuća.¹ Međutim tek u prvoj polovici 19. stoljeća pri zapisivanju, »*Stanje duša*« (»Status animarum«), što su ih bili dužni učiniti župnici možemo odrediti koliko je to naselje imalo življa i koliko je bilo veliko. Iz 19. stoljeća sačuvalo se pet takvih popisa od 1826.² do 1875. godine, a sastavili su ih župnici don Šimun Pavlinović Stjepanov do 1832. godine, zatim je poznati književnik, povjesnik i političar don Mihovil Pavlinović sastavio taj popis 1857. godine i 1875. godine³ don Josip Stojković, koji je zbog tog popisa pohvaljen od tadašnjega makarskog biskupa Stjepana Pavlovića Lučića 1885. godine. Ovo posljednje stanje duša bilo je usklađivano sve do 1910. godine.

Svaki od ovih popisa sadrži ime i prezime glave kuće, broj članova obitelji, predio u kojem je pojedina obitelj nastanjena, zabilježeni su doseljenici, posluga, zanimanja, izvanbračna djeca i još poneki podatak značajan za poznavanje stanovništva Podgore u navedenom razdoblju.

»*Stanje duša*« iz 1828. godine otkriva da je u tom vremenu u Podgori bilo naseljeno 955 žitelja u 194 obitelji. Osim članova obitelji zabilježene su i osobe, koje ne pripadaju pojedinoj obitelji, ali s njima zajedno žive. Tako primjerice u obitelji Anđele udovice Ivana Babića živi rođak Marko Erceg, u obitelji Tereze

Maslardić Markove rođak Luka Sumić i u obitelji Pavla Mrkušića Antunova je Uršula kei Ivana Barišića iz Sućurja s otoka Hvara. Spominje se i posluga, pa tako u Magdalene Anušić radi Lucija Stojković, u Margarite Ban Ruža Sumić, Petar Bogunović Mrkušić ima dvije služavke Jelenu i Matiju bez zabilježena prezimena, u Jakova Deana radi Tomica Lučić, u Jakova Ivaniševića Ivka nezabilježena prezimena, u Nikole Letice je Matija Erceg, u Petra Letice je sluga Stjepan Pandžić, u Antuna Marinovića Stjepan Tonkica (Tonchizza), u Petronile Mrkušić sluga Josip bez zabilježena prezimena, u Mate Pavlinovića neki sluga Jakov, u Martina Pivca sluga Antun, u Stjepana Radojkovića Grgo Erceg, u Antuna Radonića Antun Begović i u Dujma Rosandića sluga je Kristofor Pavlinović iz Župe.

Osim već spomenutih gospodara i slugu 1828. zabilježeni su još sluga Stjepan Tonciza u gospodara Antuna Devčića, služavka Katarina u Ilije Devčića Pivca, Anđa također bez zabilježena prezimena u Mihovila Letice, Jelena i Juraj Lunjević u Margarite Mrkušić, sluga bez imena u Mate Pavlinovića i Matija u Pavla Šulente.

Godine 1832. u Jurja Rosandića radi Andrica Luetić, u Antuna Radonića neka Ruža, u Martina Pivca Magdalena Cvijanović (Zuianović), u Grgura Pivca Juraj Pavlinović, u Mate Pavlinovića Mato Merzan, u Margarite Mrkušić Juraj Šulenta i neka Magdalena, u Šimuna Runovića neki Kristofor, u Marka Miličića Jozo Glavaš, u Antuna Marinovića Tomo Dodig, u Petra Letice Matija Kovačević, u Jurja Jakića neki Petar, u Jakova Ivaniševića je služavka Ana Kuzmanić i sluga Jakov Zorgić, u Antuna Borića je Mara Erceg i u Margarite Ban Jozica Ivanić.

Od zanimanja spominje se između 1826. i 1828. godine župnik Šime Pavlinović i do 1832. kapelani Ivan Karlušić i Marko Vodanović, a seoski glavar je 1828. godine Mihovil Vodanović Antuna.

U razdoblju od 1826. do 1828. godine doselio je Filip Miličević sa svojom obitelji iz Poljica i Mate Nola Jurjev doveo je ženu Matiju Miličić s otoka Brača. U podgorskim obiteljima u tom razdoblju živjelo je sedmero izvanbračne djece u obiteljima Ban, Dean, Domančić reč. Bakota, Juretić, Marinović i Sumić.

Prema navedenim popisima u Podgori su obitavale sljedeće obitelji s prezime-nima:

PREZIMENA S NADIMCIMA	1826 1828 1842			PREZIMENA S NADIMCIMA	1826 1828 1842		
	BROJ OBITELJI				BROJ OBITELJI		
Anić Babić ⁴	2	2	2	Dean reč. Zelko	1	1	-
Anušić	2	2	1	Devčić	4	5	3
Babić	2	1	2	Domančić	1	1	1
Batoš	1	1	1	Domančić reč. Bakota	2	2	2
Batoš Vučić	1	1	1	Erceg	-	1	2
Beroš	2	2	1	Gareljić	1	1	1
Bogunović Mrkušić	1	-	-	Ivanišević	1	-	1
Borić	6	6	6	Jakić	7	7	8
Dean	7	7	9	Jugović	1	2	2

PREZIMENA S NADIMCIMA	1826	1828	1842
	BROJ OBITELJI		
Juretić	3	3	3
Juretić reč. Buzata	1	2	2
Juretić reč. Peze ⁵	1	1	1
Juretić Pivac	1	1	2
Karlušić	1	1	1
Knezović reč. Vla	1	1	1
Kokić	3	3	3
Kokić Vulinović	2	2	2
Kostadinović	1	2	2
Kostadinović Grgić ⁶	–	–	1
Kunac	1	1	1
Kurtić	4	5	5
Kurtić reč. Muzolo	–	–	2
Lampić	1	1	1
Letica	8	10	9
Lucić	1	1	–
Lucić reč. Buše	2	1	3
Lucić reč. Kalaba	1	1	1
Lucić Kržanić	2	2	2
Lucić Manduličić	1	1	1
Lucić Masurić	1	1	1
Lucijetić reč. Soko	–	–	2
Lunjević	1	3	4
Marinović	9	9	8
Maslardić	3	3	2
Maslardić Brnić	1	1	–
Maslov	–	–	1
Merčep	2	2	2
Milica	1	1	1
Miličević	1	1	1
Mihotić	–	–	1
Mišić	1	2	2

PREZIMENA S NADIMCIMA	1826	1828	1842
	BROJ OBITELJI		
Mrkušić	3	5	5
Mrsić	1	1	1
Mrsić reč. Peze	2	3	1
Nola i Nolić ⁷	10	8	9
Papić	1	1	1
Pavlinović ⁸	2	2	2
Pivac	10	10	10
Pivac Juretić	1	1	1
Puhalović	1	1	–
Radić	1	–	–
Radojković	9	9	9
Radojković Lucijetić	2	2	–
Radonić	2	2	2
Rosandić	3	3	1
Roščić	–	1	1
Runović	2	1	2
Runović Miličić	1	1	1
Sisarić Marinović ⁹	–	1	1
Sumić	10	14	10
Španje	2	3	1
Stojković	1	1	1
Šulenta	–	1	1
Šunde i Šundić	1	1	1
Škakić	1	1	1
Taraš	2	2	1
Vela	–	2	2
Veličević reč. Sanko	7	6	4
Vodanović	5	5	5
Vranješ	6	5	5
Vrsaljko	1	1	1
Vulinović Kokić	–	1	1

Broj članova u pojedinim obiteljima je sljedeći:

BROJ ČLANOVA	OBITELJI			BROJ ČLANOVA	OBITELJI		
	1826	1828	1832		1826	1828	1832
1	9	12	9	11	2	1	1
2	27	35	20	12	–	3	1
3	18	22	21	13	–	2	2
4	34	25	24	14	1	1	–
5	36	34	25	15	–	–	1
6	27	27	28	16	1	–	–
7	19	15	24	17	–	1	–
8	10	16	12	18	–	–	–
9	5	9	11	19	–	–	1
10	5	5	9				

Više od deset članova obitelji nose sljedeća prezimena: Borić, Letica, Lucić reč. Kalaba, Mišić, Pavlinović, Radonić, Sumić i Vela.¹⁰

»*Stanje duša*« 1857. godine izradio je već spomenuti župnik Mihovil Pavlinović na hrvatskom jeziku s čitavim nizom korisnih podataka za poznavanje života u Podgori tog vremena¹¹. Oko sredine 19. stoljeća Podgorani su se ženili djevojkama iz okolnih naselja, iz zaleđa i sa susjednih otoka, pa se 1857. godine spominju iz *Drašnica* Ivka udovica Ante Letice bez zabilježena prezimena, Perica Cvitanović žena Ive Miličića, Iva Glučina žena Ante Deana, Ana Papić žena Pavla Mrišća, Antica Papić žena Nikole Sumića Jakova, Perina Papić žena Mihata Mrkušića, Jela Ratić žena Jure Deana reč. Čelez, Kate Šulenta majka je Ivana Pivca, Matija Šulenta žena Martina Grgića, Ante Urlić žena Antuna Vulinovića, Bare Urlić žena Ivana Letice, Bare Urlić žena Mate Mrišća, Mare Urlić žena Mihovila Pavlinovića Mate, Mare Urlić žena Ivana Marinovića Joze, Matija Urlić žena Jure Kokića i Pere Urlić žena Jure Vele Antićeva. Iz *Tučepa* je Matija Janko žena Martina Merčepa, Jakovica Ševelj žena Cvitana Šundića i Antica Šimić žena Šime Nole Antuna, iz *Igrana* je Antica Cvitanović žena Šime Vrsaljka Jurina, iz *Živogošća* je Jurka Perić žena Petra Sumića i Ruža Perić žena Tome Grgića, iz *Drvenika* je Mare Ivičević žena Mate Španje, iz *Zaostroga* je Matija Matutinović žena Šime Devčića i Ivanica Pasentić žena Lovre Radojkovića, iz *Podaca* je Vida Prlenda žena Joze Nole Luke, s *Pelješca* je Manda Balić žena Ivića Nole i s otoka *Korčule* je Jaka Mirošević žena Ivana Mrkušića.

Iz *Makarske* je Mara Puović žena Pave Mrkušića, iz *Kozice* je Matija Okmažić žena Jurike Letice reč. Buše Mate, iz imotskih *Poljica* je Matija Žujić žena Mate Jakića reč. Kutle Antuna, iz *Grabovca* je Mande Dujmović žena Ivana Juretića, iz *Zagvozda* je Ivka Čagalj žena Ivana Papića, Mare Gačić žena Ivana Sumića Andrije i Mate Milić muž Matije Gareljić, iz *Dubravice* je Ivka Mijić žena Mate Vele, iz *Raščana* Ivka Pavlinović majka Šime Mrkušića i u Podgori radi kao služavka Mande Pavlinović reč. Babulj, iz *Ričišća* je Jakovica Šarić žena Blaža Borića, iz *Kostričića* je Manda Grepčić žena Jure Sumića, a iz Šibenika Mare Fernei

žena Ivana Mrkušića Jure. S otoka Hvara iz *Gdinja* je Bone Visković žena Ante Vele Antičeva, iz *Bogomolja* je Mare Rudan žena Cvitana Nole Nikole, iz *Zastražišća* je Mande Zenčić žena Jure Letice Jozina i iz *Sučurja* je Lucija Bartulović žena Ante Rosandića, dok je iz *Selaca* s otoka Brača Vice Nižetić žena Šime Mrkušića i iz *Visa* Mande Poduje u kući Ante Sisarića Marinovića.

U istom vremenskom razdoblju doselila se obitelj Jakova Maslova iz *Katuna* sa sedam članova, iz *Zagvozda* Joze Mlikota, iz *Makarske* Mate Akčić Tome sa šest članova i Ivan Gobić iz *Brela* s osam članova.

Osnovno zanimanje Podgorana je poljoprivreda (težaštvo) pa se većina mještana bavi obradom zemlje, što Pavlinović naziva »težakluk«, a od zanimanja se spominje još svećenik Jure Kažimir Devčić, bogoslov Kleme Sumić Mate i redovnici pod imenom »koludari« Mate i Marjan Letica Nikole i Joze Letica Petra, čauš je Ivan Ban, »alfir« je (stjegonoša) Marko Sumić, trgovac je Luka Dean reč. Paškić, pomorci Ivan i Mihovil Vela Mihovila, Stjepan Vodanović Luke i Marko Devčić Luke, zanimanje ribara ima Jurić Juretić, čoban je Mate Šundić, služavka je Pere Lucijetić Matije i »najmenica« Mande Pavlinović Babulj iz Raščana.

Zabilježeni su i članovi pojedinih obitelji odsutni iz Podgore, a to je Ivka, sestra Mihovila Anušića nastanjena u Splitu, Mate sin Jure Babića, Perica kći Jakova Maslova i Ivan Jurja Mrkušića u Makarskoj. Zabilježeni su Podgorani u vojsci, ili kako Pavlinović kaže u »vojnici«, i to su Šime Vrsaljko, Petar i Jure Letica, Šime Pivac, Jure Radonić i Grgo Sumić, a u cesaro-kraljskoj mornarici je Petar Mrkušić.

Prema ovom popisu u Podgori 1857. godine nastanjene su sljedeće obitelji:

PREZIME S NADIMKOM	BROJ OBITELJI	PREZIME S NADIMKOM	BROJ OBITELJI
Anušić	1	Maslardić	7
Babić	4	Maslardić Brnić	1
Ban	6	Maslardić Mihotić	1
Batoš	1	Merčep	3
Batoš Vučić	1	Miličević Abat	1
Beroš	1	Milica (Miliza)	1
Beroš Giurgian	1	Mišić	1
Borić	5	Miličić	6
Borić Glengje	4	Miličić Bile	1
Borić Šćeke	1	Miličić Teraš	2
Borić Tude	2	Mrkušić	3
Dean	5	Mrkušić Mačak	2
Dean Celez	1	Mrsić Peze i Pezo	2
Dean Golub	1	Nola	9
Dean Paškić	1	Nola Agić	1
Dean Škopac	1	Papić	1
Dean Zelković	1	Pavlinović	3

PREZIME S NADIMKOM	BROJ OBITELJI	PREZIME S NADIMKOM	BROJ OBITELJI
Devčić	3	Pivac	10
Devčić Biliško	1	Pivac Talaja	1
Devčić Kušpetin	1	Pivac Juretić	1
Domančić Kraljić	1	Pivac Zulko	1
Domančić Bakota	1	Radojković	5
Grgić	2	Radojković Mazor	1
Herceg	2	Radojković Šusković	2
Herceg Tančica	1	Radojković Zelić	1
Juretić	2	Radonić	1
Juretić Buzeta	2	Radonić Kojkalo,	1
		Kolundžić	

PREZIME S NADIMKOM	BROJ OBITELJI	PREZIME S NADIMKOM	BROJ OBITELJI
Juretić Gungić	2	Rosandić	2
Juretić Macić	1	Rosandić Žbero	1
Jakić	6	Roščić Paka	1
Jakić Kutle	2	Sanko	2
Jakić Lucić Mandulić	1	Sanko Mandin	1
Jugović	2	Sisarić Marinović	1
Gareljić	2	Stojković	1
Knezović	1	Sumić	10
Kokić	5	Sumić Alfir	1
Križanić	4	Sumić Bisak	1
Kunac	4	Sumić Čupina	1
Kurtić	4	Sumić Jolin	1
Kurtić Muce	1	Sumić Ljiljak	1
Lampiće	1	Sumić Mihotić	1
Letica	9	Sumić Naskradin	1
Letičić	1	Sumić Šcirka	1
Lucić Buše	2	Španje	2
Lucić Kalaba	1	Šundić	3
Lunjević	2	Vela	8
Lunjević Talaja	1	Vodanović	2
Lunjević Vuna	1	Vranjaš	4
Lucijetić	1	Vranješ Ranjukušić	1
Lucijetić Šoko	1	Vrsajko i Vrsaljko	2
Marinović	5	Vulinović	1
Marinović Pavlović	1	Vulinović Buložić	1
Marinović Toknok	1	Vulinović Mulac Kokić	1
Marinović Tolpalac			

Prema stanju duša iz 1857. godine Podgorani žive u obiteljima od jednog pa čak do četrdeset i pet članova:

BROJ ČLANOVA	BROJ OBITELJI	BROJ ČLANOVA	BROJ OBITELJI
1	8	21	8
2	7	22	10
3	10	23	1
4	5	24	3
5	9	25	1
6	12	26	1
7	10	27	–
8	12	28	4
9	19	29	2
10	13	30	1
11	16	31	1
12	13	32	2
13	10	–	–
14	9	–	–
15	10	38	1
16	3	39	1
17	14	45	1
18	12		
19	1		
20	3		
		Ukupno: 233 obitelji	

Najviše je obitelji čak devetnaest s devet članova, a najveća obitelj sa četrdeset i pet članova je ona Nikole Letice. No iz »*Stanja duša*« koje se počelo pisati 1875. godine može se zaključiti da se velike obitelji dijele i stvaraju nove s manjim brojem članova.

I dok Podgora do druge polovice 19. stoljeća živi uglavnom unutar same sebe bez nekih jačih veza s drugim mjestima, »*Stanje duša*« koje se počelo pisati 1875. godine pokazuje nešto drugačiju sliku. Opće prilike a i potreba mještana za novim načinom života dovodi i nove doseljenike, a i Podgorani se više žene izvan svog mjesta. U tom popisu udale su se iz *Drašnica* Bare Urlić za Matu Mrsića, Mare Urlić za Lovru Pavlinovića, Kata Cvitanović za Juru Sumića, Matija Cvitanović za Matu Sumića, Antica Papić za Nikolu Sumića, Kate Urlić za Šimu Velu, Matija Urlić za Juru Kunca, Ivka Glučina za Matu Kunca, Ivka Urlić za Mihovila Kunca, Mare Hrستیć za Ivana Beroša, Ivka Glučina za Antuna Deana, Mande Hrستیć za Juru Miličića, Bare Urlić za Ivana Leticu, Ivka Hrستیć za Antića Leticu, Antica Šulenta za Marka Lucića, Matija Šulenta za Martina Grgića i Mande Urlić za Grgu Juretića. Iz *Igrana* spominje se Kata Mihaljević žena Joze Nole i Kata Lulić žena Marjana Vele, iz *Živogošća* Nediljka Antunović žena Marjana Nole, Jurka Perić žena Petra Sumića i Antica Jakić žena Andrije Vele, iz *Drvenika* Mare

Ivičević žena Mate Španje, iz *Zaostroga* Mare Matutinović žena Paška Vele, iz *Podaca* Andrica Cvitanović žena Ante Vele, iz *Gradca* Kate Rudež žene Stipe Vele, Darinka Andrijašević žena Kleme Sisarića i Tomica Šutić žena Joze Jakića, a iz *Opuzena* Mare žena Jure Vele bez zabilježena prezimena. Iz *Tučepa* je Antica Šimić žena Šime Nole, iz *Kotišine* Ane žena Mate Kokića bez zabilježena prezimena, iz *Kozica* Matija Okmadžić žena Jure Lucića i Mare Urlić žena Ivana Marinovića, iz *Vrgorca* Ane Pervan žena Eugena Mrkušića, iz *Medova Dolca* Marija Raos žena Gabre Mrkušića, iz *Zagvozda* Mare Gačić žena Ivana Sumića, iz *Župe* Antica Bikić žena Petra Babića, iz imotskih *Poljica* Milka Ujević žena Mihovila Pavlinovića i Matija Zuić žena Mate Jakića, iz *Grabovca* Mande Dujmović žena Ivana Juretića, iz *Raščana* Božica Pavlinović žena Mate Jakića, iz *Ravče* Matija Jelavić žena Jurine Vulinovića i Matija Pervan žena Petra Devčića, iz *Žeževice* Jela Šantić žena Mate Sumića, iz *Omiša* Mare Puović žena Pere Mrkušića i Marija Miličević žena Petra Mrkušića. Iz *Selaca* s otoka Brača udala se Vice Nižetić za Šimu Mrkušića, s otoka Hvara iz *Brusja* Lukrica Barbarić za Miloša Leticu, iz *Vrboske* Marija Kupareo za Petra Velu, iz *Vrbanja* Bartula Justinović za Marjana Jugovića, iz *Vrisnika* Marija Bojanić za Ivana Sisarića, iz *Svirača* Ana Božiković za Nikolu Vodanovića i Dobra Plenković za Ivana Sumića, iz *Gdinja* Bona Visković za Antu Velu, a iz *Bogomolja* Marija Matijević za Marka Hercega, Mare Rudan za Cvitana Nolu i Mande Huljić za Juru Radojkovića. S otoka *Visa* udala se Mande Poduje za Juru Sisarića i iz *Velog Sela* Antica Dorotić za Andriju Nolu, s otoka *Korčule* je Marija Medin žena Ivana Mrkušića, iz *Vignja* je Mare Budrović žena Mihovila Nolića i Anica Curać žena Jure Kunca, a iz zaseoka *Duba* kod Ponikva Jele Kovač žena Grge Vodanovića.

Tih godina doselilo se u Podgoru nekoliko obitelji raznih zanimanja iz drugih naselja u zaleđu i na obali, pa se iz *Kozice* spominje Ivan Lendić, iz *Katuna* Jakov Maslov Josipa, iz *Jelšana* Josip Hrabar, iz *Raščana* Stjepan Herceg, iz *Zagvozda* Jozo Mlikota i Mato Milić, iz *Sućurja* s otoka Hvara Ivan Bartula Skrivaneli, iz *Malog Lošinja* Ivan Matulović i Ante Petar Lović Antin, a iz *Kastva* Frane Vlak Frantin.

Prema navedenim podacima u Podgori se u drugoj polovici 19. stoljeća spominju doseljenici:

NASELJE	1857.	1875.	NASELJE	1857.	1875.
Bogomolje	1	3	Pelješac	1	–
Brela	1	–	Podaca	1	1
Brusje	–	1	Poljica, Imotski	1	2
Drašnice	17	17	Raščane	2	2
Drvenik	1	1	Ravča	–	2
Duba, Pelješac	–	1	Ričišće	1	–
Dubravica	1	–	Selca, Brač	1	1
Gdinj	1	1	Sućuraj	1	1
Grabovac	1	1	Svirče	–	2
Gradac	–	3	Šibenik	1	–

NASELJE	1857.	1875.	NASELJE	1857.	1875.
Igrane	1	2	Tučepi	1	3
Jelšane	–	1	Velo Selo, Vis	–	1
Kastav	–	1	Viganj	–	2
Katuni	1	1	Vis	1	1
Korčula	1	1	Vrbanj	–	1
Kostričić	1	–	Vrboska	–	1
Kotišina	–	1	Vrisnik	–	1
Kozica	1	3	Zagvozd	4	3
Lošinj Mali	–	1	Zaostrog	1	2
Makarska	2	–	Zastražišće	1	–
Medov Dolac	–	1	Žeževica	–	1
Omiš	–	2	Živogošće	2	3
Opuzen	–	1	Župa	–	1

Godine 1875. zabilježeno je više zanimanja, pa se tako spominju svećenici Kleme, Jure Mate i Milan Pavlinović Ivana Mate, te Kvirin Kažimir Devčić, župnik u Ravči, i Ivan Joze Kržanića, profesor je Ante Ivana Mrkušića, učitelj Pave Ivana Mrkušića, činovnik Jure Ivana Mrkušića, posjednik Ivan Mrkušić Petra, bačvar Frane Vlak iz Kastva, drvodjelci su Ivan Matulović i Antun Petar Lović Mate iz Malog Lošinja, kovač je Ivan Merčep, postolar je Ivan Skrivaneli Bartula iz Sućurja s otoka Hvara a čoban je Marko Jure Deana. Sav ostali živalj bavio se poljoprivredom i zabilježen je pod već spomenutim nazivom »težakluk«.

Prema gornjim podacima u drugoj polovici 19. stoljeća u Podgori se spominju sljedeća zanimanja:

ZANIMANJE	BROJ	ZANIMANJE	BROJ
bačvar	1	posjednik	1
crkvene osobe	11	postolar	1
čauš	1	profesor	1
činovnik	1	ribar	1
čobani	2	služavka	1
drvodjelci	2	stjegonoša	1
kovač	1	trgovac	1
najamna radnica	1	učitelj	1
pomorci	4		

Godine 1857. zabilježeno je sedmero izvanbračne djece, a 1875. godine troje nepoznatih očeva, ali prihvaćena u obiteljima majki. Godine 1875. zapisan je Vicko sin Jure Borića s primjedbom »po svitu«, što je jedini primjer u svim popisima stanovnika Podgore u 19. stoljeću.

»*Stanje duša*« 1857. i 1875. do 1910. godine pisana su hrvatskim jezikom, pa su posebno zanimljivi oblici osobnih imena. To je jedan manji izbor imena po svecima, ali u raznim inačicama oblikovan prema domaćem narječju.

Ženska imena: Ane, Anica, Angelija, Antica, Bare, Bone, Božica, Darinka, Iva, Ivka, Jako, Jakovica, Jele, Jozica, Jurka, Kate, Mande, Mare, Maro, Matija, Milka, Nediljka, Pava, Pere, Perina, Ruža, Ruže, Tomica, Ure, Vice.

Muška imena: Ante, Antić, Anton, Bariša, Bože, Cvitan, Đuro, Ive, Ivić, Jozе, Jozo, Jura, Jure, Jurić, Jurika, Jurina, Kažimir, Kleme, Kvirin, Križan, Marić, Marjan, Mihат, Miloš, Miško, Pavo, Periša, Pilip, Stipan, Stipe, Stipica, Vid, Zore.

U »*Stanju duša*« koje je 1875. godine počeo voditi don Josip Stojković zapisani su članovi podgorskih obitelji rođeni i umrli su 1910. godine.¹² Obitelji su popisane abecednim redom i po predjelu u kojem obitavaju. To su: Kraj, Kod kule, Kurtići, Marinovići, Pivčevići, Podglogovnik, Srida sela u kojoj je nastanjeno čak dvadeset i šest obitelji, Strupina, Sumići, Vrhselje, Vrulja i Vrutak s ukupno 376 kuća. Po tom popisu vidljivo je da Podgorani žive u velikim obiteljskim zajednicama s više generacija od kojih neke broje i preko trideset članova. Prema sačuvanim popisima od crkvenih vlasti pod nazivom »*Stanje duša*« i državnim popisima stanovnika, koje je vršila Austro-Ugarska Carevina Podgora 19. stoljeća ima broj stanovnika i obitelji:¹³

Stanje duša 1826.	194 obitelji	955 stanovnika
Stanje duša 1828.	208 obitelji	1034 stanovnika
Stanje duša 1832.	189 obitelji	1073 stanovnika
Službeni popis 1857.	–	1246 stanovnika
Službeni popis 1869.	–	1416 stanovnika
Službeni popis 1880.	–	1516 stanovnika
Službeni popis 1890.	–	1891 stanovnik
Službeni popis 1900.	–	1962 stanovnika

Prema ovim popisima Podgora je rasla sukladno s prirodnim prirastom stanovništva sa zanemarivim doseljavanjem novih obitelji iz drugih naselja, da bi najveći broj od 2101 stanovnika dosegla 1910. godine. Nakon te godine broj žitelja stalno opada. Sve do kraja 19. stoljeća Podgora živi jednim ustaljenim životom kakav joj namriješe pređi baveći se gotovo isključivo poljoprivredom i stočarstvom. One imućnije obitelji upućuju svoju djecu na školovanje izvan rodnog mjesta, a ima obitelji s više djece, koje pak pokušavaju djeci omogućiti učenje nekog obrta najčešće u Makarskoj. Tek će u osvitu novog stoljeća Podgorani mijenjati sve više stare navike, širiti vidike, pohađati škole, okrenuti se prema pomorstvu, odlaziti u daleki svijet i donositi niz novih i različitih promjena što svako doba neminovno donosi sa sobom.

BILJEŠKE

¹ M. Stojković: Podgora u XVII. stoljeću. Zbornik za narodni život i običaje JAZU sv. 29, Zagreb 1932, str. 97, 125. – K. Jurišić: Katolička crkva na biokovsko-neretvanskom području u doba turske vladavine. Zagreb 1972, str. 254. – N. Bezić Božanić: Život i običaji naroda Podgore u XVII i XVIII stoljeću. Etnološki pregled sv. 18, Beograd 1982, str. 25-28. – Ista: Iz prošlosti Podgore u XVIII. stoljeću. Čakavska rič 1-2, Split 1982, str. 33-50.

² Status animarum. Historijski arhiv, Zadar.

³ Popis župe podgorske godine MDCCLVII po župniku popu Mihovilu Pavlinoviću. – »*Stanje duša*« Podgora. – Stato individuale della popolazione che esiste nella parrochia di Podgora compilate nell'anno 1839. Sign. 274 275, 276. Historijski arhiv, Split.

⁴ Od 1828. godine samo Babić.

⁵ Od 1826. godine samo Peze.

⁶ Od 1832. samo Grgić.

⁷ Između 1828. i 1832. godine iste obitelji spominju se s oba oblika prezimena Nola i Nolić.

⁸ Mihovil Pavlinović živi u obitelji svog brata Ive s dvadeset i četiri člana obitelji. Pavlinović je rođen 28. siječnja 1831. u Podgori od oca Mate i majke Mare Borić.

⁹ Od 1832. godine samo Marinović.

¹⁰ U »*Stanju duša*« iz 1826. godine zabilježeno je da Podgora ima 192 kuće, od čega po jednu kuću posjeduju 11 obitelji po dvije kuće 65 obitelji, po tri kuće 9 obitelji, po četiri i pet kuća posjeduju po jedna obitelj, a od toga je osam kuća iznajmljeno onima koji ne posjeduju vlastiti dom.

¹¹ M. Čubelić: Pavlinovićevo župnikovanje u Drašnicama i Podgori. U knjizi: Mihovil Pavlinović u politici i književnosti: Zagreb 1990, str. 211-222.

¹² O stanovništvu Podgore vidi: N. Bezić Božanić: Stanovništvo Makarskog primorja između tridesetih i osamdesetih godina 19. stoljeća. U knjizi: Mihovil Pavlinović u politici i književnosti. Zagreb 1990, str. 437-440.

¹³ M. Korenčić: Naselja i stanovništvo Socijalističke Republike Hrvatske 1857-1971. Zagreb 1979, str. 402.

Nevenka Bezić Božanić

SUPPLEMENT TO THE STUDY OF PODGORA INHABITANTS IN 19th CENTURY

Podgora, one of the largest settlements in the Makarska littoral, has preserved several Censuses of Souls (Status animarum) from the 19th century. Along with the surnames, Christian names, number of members per family and house, they also carry other data significant for the development of that place. They reveal the family relations, immigrations and emigrations, professions, way of life, and linguistic properties of individual surnames and proper names as an expression of the study and development of the Croatian language.